

Jsou prvorození lepší biologové?

Vliv rodinných konstelací na vzdělání s ohledem na věkové odstupy a pohlaví sourozenců

Radim Kuba ^(1,2), Jaroslav Flegr ⁽¹⁾, Jan Havlíček ^(2,3)

1 Katedra filosofie a dějin přírodních věd, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze

2 Národní ústav duševního zdraví, Topolová 748, 250 67 Klecany

3 Katedra zoologie, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze

Kontakt: radimkuba@email.cz

NUDZ
NÁRODNÍ ÚSTAV DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ

Úvod

Pořadí narození a vlivy z toho vyplývající významně determinují osobnost člověka. Ve studii jsme se zaměřili na vliv věkového odstupu mezi sourozenci a vliv pohlaví na projevy pořadí narození v oblasti vzdělání. Provedli jsme analýzu zastoupení jednotlivých pořadí narození mezi studenty biologie na PŘF UK.

Výsledky

Bylo zjištěno významně vyšší zastoupení prvorozených jedinců v porovnání s běžnou populací (graf č. 1). Zjistili jsme také výrazný vliv věkového odstupu a pohlaví respondenta i sourozenců na výsledné efekty. Se snižujícím se věkovým odstupem mezi sourozenci dochází ke zvýšení podílu prvorozených jedinců (graf č. 2).

Metodika

Pokusné osoby

- 1. soubor - studenti PŘF UK 1990-1995 (271 osob)
- 2. soubor - studenti PŘF UK 2011-2015 (1355 osob)

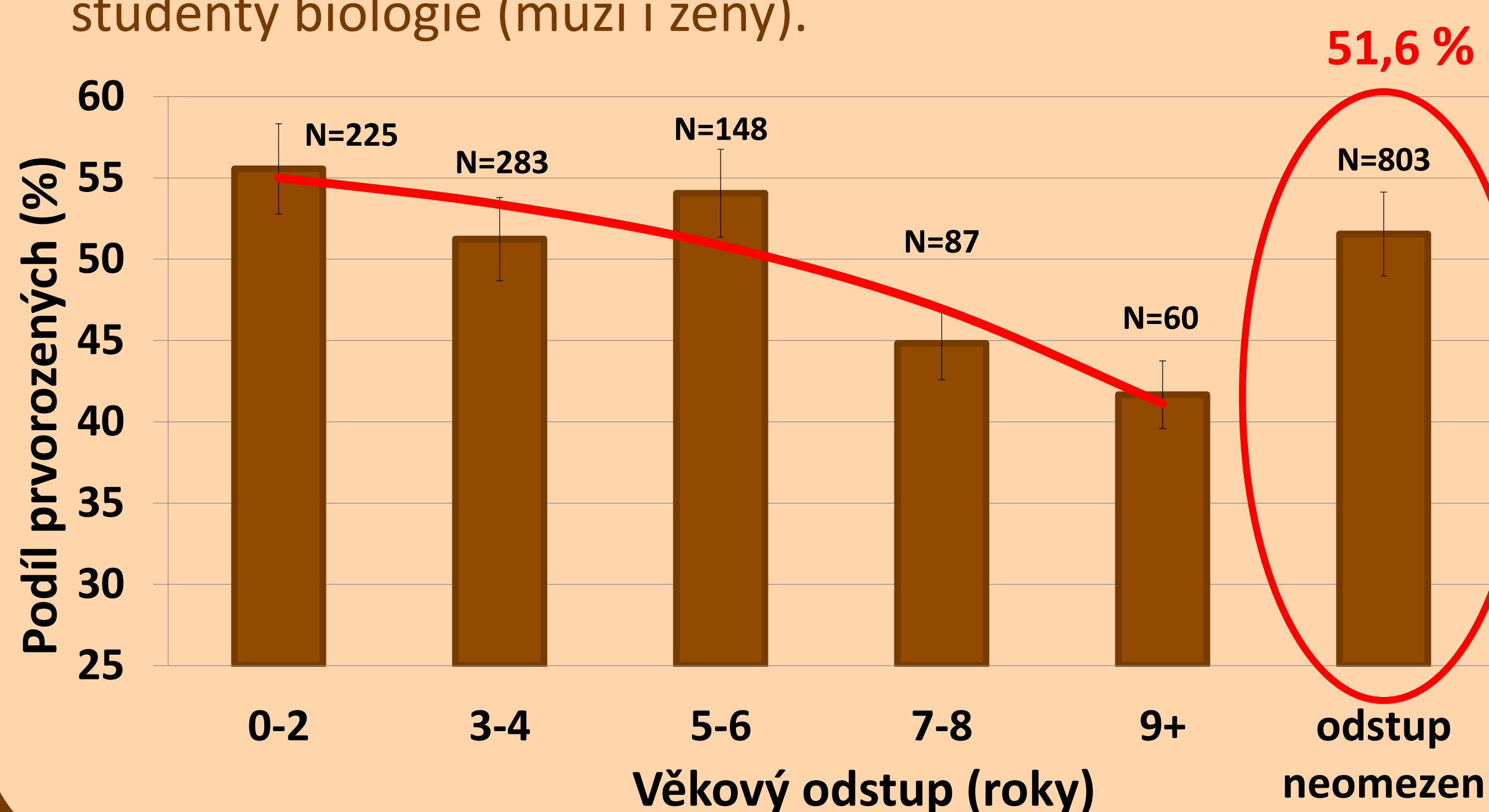
Design studie – dotazníky

Srovnání s populací v ČR – demografické ročenky

Stanovení věkových odstupů

- rodiny se 2 dětmi (očekáváno zastoupení 50/50)
- analýza odstupů podle samostatných let (např. 2 roky)

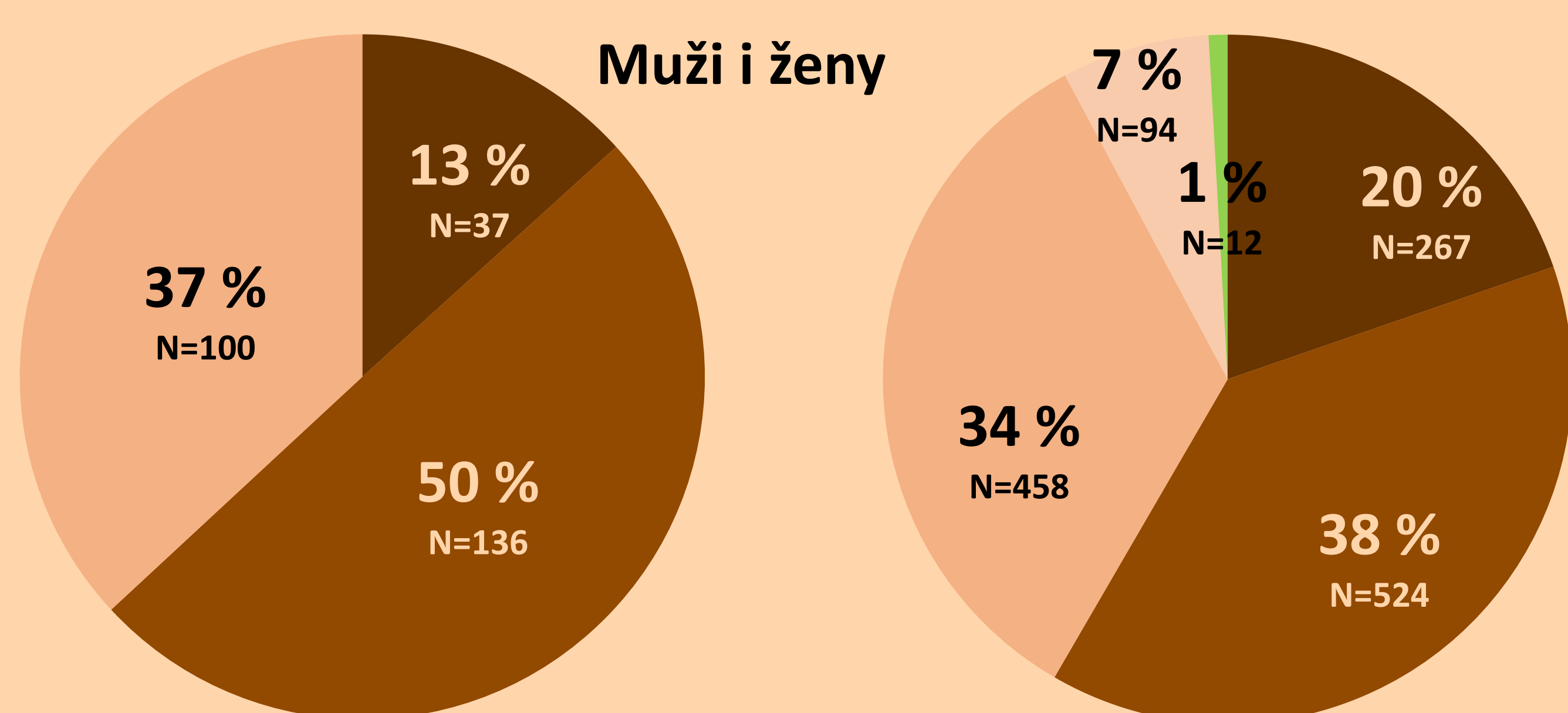
Graf č. 2: Vliv věkového odstupu mezi sourozenci v dvoudětných rodinách na podíl prvorozených mezi studenty biologie (muži i ženy).

Graf č. 1: Respondenti podle pohlaví a pořadí narození

1. soubor (1990-1995)

2. soubor (2010-2015)

prvorozených:

zjištěno: 63,1 %

(muži 64,5 %, ženy 61,7 %)

očekáváno: 45 %

(muži: 45 %, ženy: 44 %)

prvorozených:

zjištěno: 58,4 %

(muži: 63,2 %, ženy: 56,5 %)

očekáváno: 48 %

(muži i ženy: 48 %)

Závěr

- mezi studenty biologických oborů na PŘF UK byl zjištěn vyšší podíl prvorozených jedinců
- vyšší podíl prvorozených byl zjištěn nezávisle na počtu dětí v rodině
- pokles podílu prvorozených od roku 1990 z 63,1 % na 58,4 % (reálně ještě více – v populaci se podíl zvýšil)
- se zvyšujícím se věkovým odstupem se snižuje podíl prvorozených

Poděkování

Výzkumný projekt byl podpořen Grantovou agenturou Univerzity Karlovy (GAUK, projekt č. 269215), a projektem "Národní ústav duševního zdraví (NÚDZ)", registrační číslo CZ.1.05/2.1.00/03.0078, Evropský fond regionálního rozvoje.